

Katerina Mostova, Postgraduate Student;
Ganna Bedradina, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor
Odessa National University of Economics
Odessa, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-296-8-31>

PROBLEMS AND PROSPECTS OF THE RESTAURANT BUSINESS DURING THE WAR

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Українська економіка дуже потерпає від російсько-загарбницької війни. Поки що можна лише робити припущення щодо повного масштабу економічних збитків. Особливо це стосується матеріальних збитків українського бізнесу. З 24 лютого 2022 року український бізнес усіх галузей був змушений адаптуватися до нових умов. Чимало компаній закрилися, не витримавши викликів повномасштабної війни, проте є й ті, менеджменту й управлінню ризиками яких можуть позаздрити навіть передові західні корпорації [1].

Ресторанний бізнес, як і будь-який інший, намагається функціонувати в умовах українських реалій та прикладає неімовірних зусиль, щоб зберегти робочі місця, підтримати своїх працівників, надавати якісні послуги та підтримувати економіку країни в цілому. Крім того держава також закликає бізнесменів відновлювати роботу у регіонах із відносно спокійною ситуацією.

Чимало людей в умовах сьогодення потребують послуг, що надає ресторанна галузь, але на початку повномасштабного вторгнення існувала деяка невизначеність відносно прийняття управлінських рішень власниками закладів ресторанного бізнесу. Багато власників стали годувати армію та займатися волонтерством, деякі прийняли рішення припинити роботу своїх закладів. За даними української ІТ-компанія «Poster POS», яка займається автоматизацією закладів громадського харчування і послугами якої користуються майже 14 000 закладів у більш ніж 100 країнах світу, (приблизно 5000 українських кафе та ресторанів), в перший тиждень війни в Україні зупинили роботу приблизно 80% закладів харчування. Якщо спочатку в Україні залишався відкритим кожен п'ятий заклад, то вже через два місяці працювало 54% усіх ресторанів та кав'ярень. Виручка впала пропорційно, тобто на 55% від довоєнного рівня і відновлюється такими

ж темпами [2]. Відповідно даним отриманим від аналітичного центру «Ресторани України», ситуація краща на заході країни, принаймні, у туристично привабливих та відносно безпечних регіонах [3].

За даними Державної служби статистики України на кінець травня 2022 року в Україні закрилися 37% закладів громадського харчування. Сектор втратив до 60% працівників, а прибутки скоротилися приблизно вповоловину [4]. Завантаження закладів ресторанного бізнесу значно зменшилось, що обумовлено об'єктивними причинами, а саме: повітряними тривогами, введенням комендантської години, зниженням платоспроможності споживачів, значним подорожчанням сировини і т.п.

Зміни в ресторанному бізнесі, які відбулись за час проведення воєнних дій на території України представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

«Вплив воєнних нововведень на ресторанний бізнес»

Небезпека	Попит на підвальні приміщення, пріоритет на спальні райони, доставка набирає попит, релокація бізнесу.
Комендантська година та повітряні тривоги	Розвиток бізнесу «біля дому», ТРЦ стають небажаними, нічні розваги неактуальні.
Міграція населення	Чоловіча кухня: фаст-фуд, м'ясо. Зменшення дитячої та жіночої аудиторії, відкривають бізнеси переселенці.
Зниження платоспроможності	Помірне звикання до нових цін, орієнтація на платоспроможного гостя, розвиток форматів стріт-фуду.
Відключення електроенергії	Скорочення меню, перехід на простіші в приготуванні позиції.

Джерело: розроблено автором на основі [5]

Саме в цей складний період особливого значення набирає професійний, адаптований до кризових ситуацій менеджмент будь-якого підприємства ресторанного бізнесу. Сфера HoReCa в цілому відчуває нестачу кваліфікованого персоналу, необхідність підвищення кваліфікації працівників та удосконалення процесів управління в кризових умовах. Але дуже чітко можна виділити тенденції ринку HoReCa, які актуалізувалися після початку воєнних дій, а саме:

- збереження попиту на домашню їжу, фастфуд, напівфабрикати та швидкий відпочинок у закладах громадського харчування;
- вплив правил воєнного часу: комендантської години та необхідності дотримання норм повітряної тривоги;
- необхідність налагодження швидкої логістики доставки їжі;

– вплив місця розташування ресторанного бізнесу: його наближення до зони бойових дій, розташування внутрішньо переміщених осіб тощо [6].

У майбутньому відновленню сфери HoReCa в Україні може допомогти підтримка світової спільноти, досвід таких країн, як Кіпр, Ізраїль, Хорватія, інвестування в Україну після завершення війни, застосування інноваційних технологій.

Наступні декілька років люди не зможуть витратити великі кошти, відвідуючи заклади ресторанного бізнесу, тому керівництво закладів харчування повинно впроваджувати сучасні нестандартні управлінські рішення, які направлені на вирішення питань організації та удосконалення бізнес-процесів, матимуть спрямованість на задоволення потреб та вимог споживачів під час війни і в період післявоєнного відновлення. Очевидно, що для стабілізації ситуації потрібна безперервна робота як власників та менеджерів підприємств ресторанного бізнесу, так і органів державної влади.

Попри воєнні реалії, підконтрольна територія України поступово оживає, і все більше закладів ресторанного бізнесу відновлюють свою роботу для відвідувачів. Для багатьох людей – це ніби відчуття мирного життя, посмакувати стравами та відновити психологічний комфорт.

Література:

1. Журнал бізнес 24. Це марафон, у якому виживуть найсильніші. 2022. URL: https://24tv.ua/business/yak-ukrayinskiy-biznes-vstoyav-pid-chas-aktivnoyi-viyini-intervyu_n2219438/amp.
2. Poster POS: веб-сайт. URL: Poster POS – програма автоматизації закладів громадського харчування на планшеті (joinposter.com).
3. Симоненко К. Нагодувати й вижити: як ресторанний бізнес змінився під час війни. 2022. URL: <https://rau.ua/novyni/restorannij-biznes-chas-vijni>.
4. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Носова О. Онлайн-вебінар: Як буде розвиватись ресторанний бізнес у 2023. 2023. URL: Вебінар – Як буде розвиватись ресторанний бізнес у 2023? – YouTube.
6. УСІ онлайн. Як український ресторанний бізнес адаптується до викликів війни: дослідження. 2022. URL: <https://usionline.com/iak-ukrainskyj-restorannij-biznes-adaptuietsia-do-vyklykiv-vijny-doslidzhennia>.